

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z powództwa L. B.
przeciwko [...] Spółdzielni Pracy "G." w W.
o uchylenie uchwały i przywrócenie do pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 10 lutego 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z
dnia 20 czerwca 2013 r., sygn. akt III APa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 1470
(jeden tysiąc czterysta siedemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2010 r. Sąd Okręgowy w W. w pkt I uchylił uchwałę nr [...] Rady Nadzorczej [...] Spółdzielni Pracy „G.” w W. z dnia 30 lipca 2009 r. w przedmiocie wykluczenia powoda L. B. z członkostwa w spółdzielni, w punkcie II przywrócił powoda do pracy na poprzednich warunkach pracy i płacy, w punkcie III zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 130.260 zł, a dalej idące powództwo oddalił. Na skutek apelacji strony pozwanej Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 11 października 2011 r. zmienił zaskarżony wyrok w pkt II i III i zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 65.130 zł tytułem

odszkodowania, a dalej idącą apelację oddalił. Koszty postępowania Sąd Apelacyjny wzajemnie zniósł. W uzasadnieniu Sąd odwoławczy wskazał, że Sąd Okręgowy prawidłowo z ustalonego stanu faktycznego wywiódł wniosek, iż uchybienia formalne, jakich dopuściła się strona pozwana przy wydawaniu zaskarżonej uchwały, tj. niewysłuchanie powoda - członka spółdzielni przez podjęciem uchwały o wykluczeniu oraz naruszenie terminu wymienionego w art. 193 § 3 ustawy - Prawo spółdzielcze, dają podstawę do uchylenia tejże uchwały. Sąd Apelacyjny zaaprobował również dokonaną przez Sąd Okręgowy ocenę merytoryczną zarzutów postawionych powodowi w zaskarżonej uchwale. Sąd Apelacyjny uznał jednak, że skoro art. 193 § 4 ustawy - Prawo spółdzielcze zrównuje skutki wykluczenia członka spółdzielni zatrudnionego na podstawie spółdzielczej umowy o pracę z rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika, to roszczenia powoda należy oceniać w świetle art. 56 w związku z art. 58 k.p. Zgodnie zaś z art. 56 k.p. pracownikowi w takiej sytuacji przysługuje roszczenie o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach albo o odszkodowanie. Powód dokonał wyboru roszczenia o przywrócenie do pracy, jednakże zgodnie z art. 477¹ k.p.c., jeżeli pracownik dokonał wyboru jednego z przysługujących mu alternatywnie roszczeń, a zgłoszone roszczenie okaże się nieuzasadnione, sąd może z urzędu uwzględnić inne roszczenie alternatywne. Sąd odwoławczy uznał, że przywrócenie powoda do pracy w okolicznościach niniejszej sprawy byłoby nieuzasadnione a także niecelowe (art. 56 w związku z art. 45 § 2 k.p.). W związku z powyższym, w ocenie Sądu Apelacyjnego, powodowi przysługiwało roszczenie o odszkodowanie w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia (art. 58 k.p.). Dlatego też Sąd drugiej instancji zmienił zaskarżony wyrok w pkt II i III i w miejsce przywrócenia powoda do pracy i orzeczonego wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy orzekł o odszkodowaniu z art. 58 k.p. W dalszej części uzasadnienia Sąd Apelacyjny w związku z tym, że utrzymał wyrok Sądu Okręgowego w zakresie, w jakim uchylono uchwałę o wykluczeniu powoda z członkostwa w spółdzielni, przytoczył treść art. 188 ustawy - Prawo spółdzielcze, zgodnie z którym spółdzielnia i członek spółdzielni mają obowiązek pozostawania ze sobą w stosunku pracy.

Wyrok Sądu Apelacyjnego obie strony zaskarżyły skargami kasacyjnymi, powód w części zasądzaającej na jego rzecz odszkodowanie w miejsce żadanego przywrócenia do pracy i zasądzenia wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, a strona pozwana w całości.

Postanowieniem z dnia 3 października 2012 r., II PK 124/12, Sąd Najwyższy przyjął do rozpoznania skargę kasacyjną powoda i odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej strony pozwanej, zaś wyrokiem z dnia 9 stycznia 2013 r., II PK 124/12, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony przez powoda wyrok Sądu Apelacyjnego, przekazując sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania. W motywach wyroku Sąd Najwyższy wskazał, między innymi, że „gdy członek spółdzielni pracy skutecznie kwestionuje zasadność wykluczenia i żąda przywrócenia do pracy – tak jak w stanie faktycznym niniejszej sprawy – brakuje roszczenia alternatywnego w postaci odszkodowania i uchylenia uchwały o wykluczeniu z powodów merytorycznych. Stąd też sąd pracy nie może jednocześnie uchylić uchwały o wykluczeniu z przyczyn merytorycznych i zasądzić na zasadzie art. 477¹ k.p.c. odszkodowania wbrew żądaniu powoda. Przepis art. 188 § 1 i 2 ustawy - Prawo spółdzielcze stosowany w związku z art. 196 tej ustawy daje członkowi spółdzielni pracy jedno roszczenie w sytuacji, gdy podnosi naruszenie przez korporację art. 193-195 ustawy - Prawo spółdzielcze. Sprawa została w pełni unormowana w ustawie - Prawo spółdzielcze i brakuje możliwości sięgania w tym zakresie do Kodeksu pracy. Owo unormowanie jest przy tym zsynchronizowane z zasadą powiązania stosunku korporacyjnego członkostwa w spółdzielni pracy ze spółdzielczym stosunkiem pracy”.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 20 czerwca 2013 r. oddalił apelację strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego we W. z dnia 9 grudnia 2010 r.

Strona pozwana wywiodła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego, opierając ją na obydwu podstawach określonych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na potrzebę wykładni art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c. w związku z art. 11 k.p.c. „w zakresie ustalenia granic, przesłanek, okoliczności itp., w których Sąd Cywilny winien, z uwagi na dyspozycje tych norm, dokonywać jednak koniecznej analizy co do

potrzeby zawieszenia postępowania cywilnego z uwagi na prowadzoną sprawę karną, wobec konieczności wskazania etapu sprawy karnej, ciągu zdarzeń, grupy czynności podjętych w sprawie karnej, które nakazywałyby jednak Sądowi Cywilnemu taki wniosek rozważyć, przeanalizować”.

Wskazano ponadto na przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określoną w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. „Oczywista zasadność” skargi kasacyjnej wynika – w ocenie skarżącej – z oczywistego naruszenia art. 65, art. 353 § 1 k.c. oraz art. 354 § 1 k.c. w związku z art. 48 § 1 oraz § 2 ustawy - Prawo spółdzielcze, gdyż wydanym orzeczeniem przyjęto, że „nie obowiązuje oczywista zasada związania stron umową, przyjęto że umowa nie rodzi wzajemnych praw i obowiązków a w konsekwencji niedołożenie staranności, niepodjęcie działań przez Prezesa Zarządu pozwanej spółdzielni w sytuacji, której kontrahent tej spółdzielni nie ma zamiaru wykonać ciężących na nim obowiązków w umowie, stanowi działanie w ocenie Sądu Apelacyjnego w (...) w pełni dopuszczalne, wręcz akceptowalne, działanie, które nie narusza norm powszechnie obowiązującego prawa, kiedy taki właśnie zarzut wyraźnie wprost postawiła pozwana spółdzielnia powodowi”.

Wskazano ponadto, że Sąd Apelacyjny „wbrew wiążącej prawnie wykładni Sądu Najwyższego (art. 398²⁰ k.p.c.) zawartej w wyroku z dnia 8 stycznia 2013 r., wydanym orzeczeniem orzekł zarówno o uchyleniu uchwały, przywróceniu do pracy, jak i o odszkodowaniu”.

Powód w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od strony pozwanej kosztów procesu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga od skarżącego określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności występujących w orzecznictwie

sądów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Autor skargi nie powołał się tymczasem na orzeczenia, które mogłyby świadczyć o rozbieżnościach w interpretacji przytoczonych przez niego przepisów, ani nie wyjaśnił, na czym polegają poważne wątpliwości związane z ich wykładnią. Ograniczył się tylko do zasygnalizowania swoich wątpliwości dotyczących „zakresu, ustalenia granic, przesłanek, okoliczności itp.” zastosowania przez Sąd przepisu art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c. w związku z art. 11 k.p.c. Kwestia interpretacji przepisu art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c. była już wyjaśniana w judykaturze. Sąd Najwyższy, między innymi, w wyroku z dnia 21 lutego 2007 r., I CSK 412/06 (LEX nr 255609) wyraził pogląd, że zawieszenie postępowania w sprawie cywilnej, na podstawie art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c., ze względu na toczące się postępowanie w sprawie karnej nie jest obligatoryjne. Zawieszenie to, wpływające na czas trwania rozpoznawania sprawy, jest uzasadnione tylko wtedy, jeżeli ustalenie czynu (przestępstwa) w drodze karnej mogłoby wywrzeć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy cywilnej. Ocena w tym zakresie należy do sądu merytorycznie rozpoznającego sprawę.

Nie zachodzi też stan oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Wykazanie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) wymaga przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Chodzi tu o wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08 – LEX nr 494134; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08 – LEX nr 490364). „Oczywistą zasadność” swojej skargi kasacyjnej skarżąca wiąże z naruszeniem przepisów art. 65, art. 353 oraz art. 354 § 1 k.c. w związku z art. 48 § 1 i § 2 ustawy – Prawo spółdzielcze. Swojego twierdzenia skarżąca nie odnosi do podstaw zaskarżonego wyroku. Nie wskazuje przy tym, dlaczego Sąd miałby się zajmować przepisami dotyczącymi wykładni oświadczeń woli stron umowy zawartej pomiędzy pozwaną spółdzielnią a jej kontrahentem, skoro w sprawie chodziło ustalenie, czy z powodem – zgodnie z prawem – rozwiązano stosunek pracy.

Nie ma też przesłanek do stwierdzenia, że Sąd Apelacyjny naruszył art. 398²⁰ k.p.c., albowiem przede wszystkim zaskarżonym wyrokiem w ogóle nie orzekał o uchyleniu uchwały o wykluczeniu powoda z grona członków spółdzielni. Apelacja strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego z 9 grudnia 2010 r. w punkcie dotyczącym uchylenia tej uchwały została bowiem oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 11 października 2011 r., a Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej strony pozwanej, kwestionującej rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji również w tym przedmiocie. Oznaczało to, że przedmiotem orzekania przez Sąd Apelacyjny przy ponownym rozpoznawaniu sprawy nie były, bo nie mogły być, zarzuty skarżącej odnoszące się do orzeczenia Sądu pierwszej instancji w zakresie dotyczącym uchylenia uchwały o wykluczeniu powoda z grona członków spółdzielni. Poprzedni wyrok Sądu drugiej instancji z dnia 11 października 2011 r. oddalający apelację pozwanej w tej części nie podlegał już bowiem żadnym środkom odwoławczym, co zresztą trafnie odnotował Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, do którego to stwierdzenia strona pozwana w ogóle w skardze kasacyjnej się nie odniosła.

Biorąc to pod uwagę i uwzględniając, że wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2013 r. zapadł na skutek uwzględnienia skargi kasacyjnej powoda, nie może budzić wątpliwości, że ponowne rozpoznanie sprawy przez Sąd Apelacyjny sprowadzało się wyłącznie do kwestii roszczeń przysługujących powodowi w sytuacji, gdy uchwała o jego wykluczeniu ze spółdzielni została uchylona z przyczyn merytorycznych wyrokiem sądu. Wbrew stanowisku strony skarżącej, Sąd Apelacyjny, orzekając w tym przedmiocie, nie naruszył art. 398²⁰ k.p.c., bo nie ma podstaw do przyjęcia, że oddalając apelację strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w pkt II I III, orzekł zarówno o przywróceniu powoda do pracy, jak i odszkodowaniu, skoro ta część wyroku Sądu pierwszej instancji odnosiła się do przywrócenia powoda do pracy i zasądzenia na jego rzecz wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, a nie odszkodowania, co było zgodne z treścią art. 196 § 1 ustawy – Prawo spółdzielcze, zgodnie z którym członkowi spółdzielni zatrudnionemu na podstawie spółdzielczej umowy o pracę, którego spółdzielnia wykluczyła lub wykreśliła z rejestru członków z naruszeniem przepisów art. 193-195, przysługują roszczenia przewidziane w przepisach art. 188 § 1 i 2 tej ustawy,

tj. roszczenie o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach (§1), a członkowi spółdzielni, który podjął pracę w wyniku przywrócenia do pracy, przysługuje za czas pozostawania bez pracy, nie dłuższy jednak niż sześć miesięcy, wynagrodzenie obliczone na podstawie przeciętnego wynagrodzenia bieżącego z ostatnich trzech miesięcy oraz odpowiedni udział w części nadwyżki bilansowej (§ 2).

Strona pozwana nie zdołała więc przekonać o potrzebie rozpoznania jej skargi kasacyjnej, wobec czego Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji (art. 398⁹ k.p.c. i art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c.).